

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaque omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Concio Tertia. De pœnis inferni.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

CONCIO TERTIA.

De pœnis inferni.

SANCTI Iob. c. 10. describit terram opertam mortis caligine, terram miserie & tenebrarum, ubi umbra mortis, & nullus ordo; sed semper eternus horror inhabitat. Hanc orci adumbrationem esse reor.

Circa quem nos

- I. De pœnis ab irato Deo generatim.
- II. De pœnis damnatorum variis.
- III. De singularibus pœnis duabus aliis.
- IV. De pœnarum diversitate, pro delictorum qualitate.

PARS I.

De pœnis ab irato Deo generatim.

Sunt pœna post mortem impiis.

Fides docet, Deum iustum esse, eiusque experiri iustitiam post mortem eos, qui viui eam spreuerunt. 1. Psalm. 72. Mei autem pene moti sunt pedes, & c. non est respectus morti eorum, & firmamentum in plaga eorum & c. Labor est ante me, donec intrem in sanctuarium Dei, & intelligam in nouissimis eorum. Quæ sunt labor & dolor: cum è contra iustus sit requies ac merces magna nimis. 2. Ideo iustus hanc sperans Psalm. 100. ait: Misericordiam & iudicium cantabo tibi: & meruit illum Iob, 9. Verebar omnia opera mea: sciens quia non parceres delinquenti. Cur? Quia est vindex Deus: Nam, Psalm. 93. Qui corripit gentes, non arguet. Vbi Chaldaei: An possibile est, quod ille, qui dedit legem populo, cum peccauerit, non arguet.

Virga Dei duplex: temporaria & æterna.

Quare pœnæ post fata manent impiis. 1. Vt virga Moyſis, Exod. 4. vertit in serpentem, deuorauitque alios. Ita Virga Dei serpentina tum deuorabit peccatores: Psalm. 38. Visitabo in virga iniquitates eorum. 2. Clarius Psalm. 2. Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos. Vt ergo virga Moyſis biformis fuit: ita Dei est correptio: temporaria mitior: æterna

est virga: iam in serpentem versa. 3. Ita Ieremias c. 1. videbat primo virgam vigilantem: at dein hanc versam in ollam succensam.

Itaque sicut per virgam pulueres è ventibus excutiuntur: ita ventilat suos hic Deus tribulationibus, tyrannis, & c. Isai. 10. Vae Assur, virga furoris mei, & baculus ipse est, in manu eius indignatio mea.

Bona virga hic, quæ abarceat ab igne ollæ succensæ isthæ: Hinc Augustinus: Domine, hic seca, hic ure; hic non parcas: vt in æternum parcas. 2. Et Manasses Rex. 2. Par. 36. Domine remitte mihi, & ne simul perdas me cum iniquitatibus meis; neque in æternum reserues mala mihi. Ita & tu ista memorare nouissima tua, & c.

PARS II.

De pœnis damnatorum variis.

I. Vt Beatitudo teste Boetio, status est omnium bonorum aggregatione perfectus. Neque oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparauit Deus diligentibus se. Contraria omnia de inferno asseras, deque offendentibus Deum. Quorum cruciatus tam diri, vt Epulo, Luc. 16. rogarit cælo mitti, quo fratres monerentur, ne in locum eum deuenirent tormentorum.

Dauid post multa de pœnis inferorum, ait demum, Psalm. 10. Pluet super peccatores laqueos ignis sulphur, & spiritus procellarum pars calicis eorum. In istis est detentio æterna, dolor, foetor, horror, ebrietas.

2. Vah calicem! At Apoc. 16. Babylon, ciuitas illa magna, venit in memoriam Dei; date illi calicem ire eius. Babylon est confusio omnium, par ei calix. Et Psalm. 74. Bibent ex eo omnes peccatores terra. O calix vini meri, plenus mixto confusionis babilonica: at meri: horrore ac doloris, spe nulla diluti, nec vel extremi digiti intincti guttula. Luc. cap. 16. Heu, super hæc, Ecclesi. cap.

cap. 35. sunt spiritus, qui ad vindictam creati sunt, & in furore suo confirmauerunt flagella sua.

1. Tenebra. II. Quam calix abominabilis; tā horribiles tenebrae sunt. Psalm. 48. Et vsque in aeternum non videbit lumen: 2. Reg. 2. Impij in tenebris conticescent. Quantis, & vnde ortis? Apoc. 9. Ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magna, & obscuratus est sol & aer de fumo putei.

3. Mallei demonum. Insuper, Prou. 19. Parata sunt derisoribus iudicia, & mallei percutientes sultorum corporibus. Hebraei legunt: percussiones dorso sultorum. O tormenta! 1. Deus Psalm. 103. Deficiant peccatores a terra, & iniqui, ita vt non sint. Vult eos aboleri quoad delicta, non quoad substantiam. 2. Ideo Psalm. 67. Sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant peccatores a facie Dei. 3. Merito Cassianus in Confess. Theolog. part. 3. Quis ergo haec sciens non contremiscat? Digno ignem modicum tangere horremus, & quomodo non formidamus in ignis rogam ligatis manibus ac pedibus conici.

Congregatio penitentium in carcere. III. Chrysof. hom. 5. in 1. Cor. 2. Cum ingredimur carcerem regum, & videmus alios catenis oneratos, alios mortuos fame, alios squallidos & pallidos, alios in tenebris clausos, nescientes quando sit dies vel nox; horremus. Quid ergo erit videre carcerem illum Dei, vbi tot captiui, tot tormenta? Similia eiusdem discipulus Cassianus 2. Horribilius Iob. 20. Hoc scio a principio ex quo positus est homo super terram, quod laus impiorum breuis sit, & gaudium hypocritae ad instar punthi. Luet, quae fecit, omnia; nec tamen consumetur: iuxta multitudinem adinventionum suarum, sic & sustinebit aestuabit & omnis dolor irruet super eum; deuorabit eum ignis, qui non succendetur. 3. Psalm. 74. Ibi dolores, vt parturientis. Oseae 13. Dolores parturientis venient. 4. Marc. 13. Initium dolorum haec, quae in iudicio horrenda se dabant. At postea Deut. 33. Congregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis, vnum in ceterum malorum collectos: Vbi

Psalm. 31. multa flagella peccatoris: Vbi vociferabuntur, Psalm. 17. Dolores inferni circumdederunt me.

PARS III.

De singularibus poenis duabus altis.

I. Vere Heb. 10. horrendum est incidere in manus Dei viuentis. Nam, hic vna manu punit Deus; at ibi vtraque. 1. Vna hic tactus Iob, quam miserabiliter clamat ad Angelos? c. 19. Misere mini mei, misere mini mei vos saltē amici mei. 2. Sensit vnā Psaltes 138. Posuisti super me manum tuam. Et 31. Grauat a est super me manus tua.

At isthic vtraque ferit. 1. Psalm. 126. Sicut sagitta in manu potentis. 2. Ps. 20. Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis; dextera tua inueniat omnes qui te oderunt. Non hic tam orat Vates; quam praefigurat infernaliam. Simul significat, Deum ad puniendum essetardum, quaque debere, vt inueniatur. Ad miserendum vero vltro adesse. Ibi autem, Psalm. 149. Gladij accipites in manibus eius.

En aliam poenam: Iob. 24. Transeunt ab aquis niuium, ad ignem niuium: de dolore frigiditatis ad ignem niuium: de dolore frigiditatis ad ignem niuium.

II. O miseriam! Nemo miserebitur. 1. quin Coelites etiam ita Deo: Psalm. 27. Da illis secundum opera eorum, & secundum opera eorum tribue eis, redde retributionem eorum ipsis. Ita Christus suis crucifixoribus imprecatur. 2. Hic proinde cum Sanctis, Psalm. 57. Letabitur iustus, cum viderit vindictam: manus suas lauabit in sanguine peccatoris.

Haec vero ad poenas alias accedite eis noua. 3. Facient beati his; quale Idumaei Solymaeis: qui accendebant Babilonios, vt etiam in lapides Solymaeorum sauirer: Ps. 136. Exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea. 4. Quantum iam pro nobis deprecantur: tantum contra damnatos imprecabuntur Beati. 5. Id Magister

Sen-

Manuum Dei amborum poena.

Aestus & frigiditatis.

Beati insul tabunt damnatis.

Senten. docet exemplo Abrahæ; Luc. 16. insultantis Epuloni discruciato: *Memento quia accepisti bona.*

6. Atque vt Iudæi Crucifixum deriserunt: Mat. 27. *Prætereuntes blasphemabant eum mouentes capita sua, & dicentes: Vah, qui destruis templum. Pf. 21. Omnes videntes me deriserunt me.* Ita vicissim eueniet damnatis: Pf. 58. Tu Domine deridebis eos. 7. Casta Susanna cum duceretur; Dan. 13. qui norant eam, lacrymabantur: at dein cum nequam fenestras raperentur, nemo eos miserabatur. Dominus vero, cum pateretur, sic conqueri poterat: Psal. 68. *Sustinui, qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inueni.* Iam vicissim eius crucifixores idem æternum lamententur. Iusto Dei iudicio.

PARS IV.

De poenarum diuersitate.

Alia aliis irrogat poenâ Deus.

I. **N**ec eadem, nec eodem modo patiuntur omnes: sed pro modo delictorum. 1. Psal. 10. *Iustus Dominus, in puniendo, & remunerando: & iustitias dilexit, æquitatem vidit vultus eius.* quasi dicat, iudicauit Angelos, Adam, Diluuiates, &c. &c. omnes iuste. 2. Psal. 18. *Nam iustitia Domini recta.* Pf. 44. *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem.*

3. S. Gregorius 9. Mor. c. 47. in 10. Iob. *Vbi nullus ordo, &c. Quomodo, ait, in supplicis ordo non erit: dum damnatorum quemq; iuxta modum criminis retributio sequitur vltionis?* 4. Deus in poenis discrimen seruabit: in cæteris omnib. erit cõfusio. Nã Sap. 6. *Potentes potenter tormenta patientur, & fortioribus fortior instat cruciatio.* 5. Ideo de Babylonica meretrice, Apoc. 18. *Quatum glorificauit se, & in deliciis fuit: tantum date illi tormentum & luctum.*

Figura.

II. At ista liquet istis. Iussit Deus Ezechiel, c. 5. nouacula pilos sibi abraderet: trutinaret tripartito: partem primam in

medio Solymæ exureret: alteram gladio circum orbem concideret: tertiam daret ventis, id est, ad literam: significaret, Solymam partim flammis, partim ferro, partim captiuitate perituram. Ita damnati sunt pilosis recrementis viliores, ac diuersimode punientur, videntes semper, quem gladium suum vibrauit Deus, ac perhorrescentes.

2. Ita S. Gregorius in Matth. 13. *Colligite Parabola: primum zizania: ait: Fasciculos ad comburendum ligare, est eos, qui aeterno igni tradendi sunt. pares paribus sociare: vt, quos similis culpa inquinat. par etiam poena constringat.*

3. Idem Apostolus innuit. 2. Tim. 2. per *Simile.* vasa varia in magna familia, lignea, figulina, &c. hæc in honorem, ista in contumeliam. His variis repleta domus Pluronia est.

III. Iussu Dei Noe, Genes. 6. plurimas *Poenarum loca sunt diuersa, et poena.* mansiunculas struxit vna in arca, pro animalium diuersitate. Mundus hic arca est; in eo suus cuiq; locus, aqua piscibus, aer auibus, &c. Ita & in cælo multe sunt mansiones: Ioa. 14. quare & in inferno, vt bene concludit S. Thomas.

Vnde Gregorius 9. Mor. c. 47. *Licet gehenna vna sit: non tamen cunctos vnæ ademque qualitate succendit: Quia, quod hic dispar agit valetudo corporum, hoc illic exhibet dispar causa meritorum.* 2. Vt idem sol per tempus Sirii vrit omnes: at non omnes æqualiter æstuant: quia complexionem dissimiles. 3. Ita nec ignis eodem modo operatur in paleas, lignum, ferrum, &c.

Nam Ephræm de vera poen. c. 7. *Sicut sunt peccatorum differentie: ita sunt & cruciatuum: aliter enim cruciatur adulter, aliter homicida, &c.* Sicuti in tribunalibus politicis. Bern. l. Med. c. 3. *Iuxta qualitatem culpæ poenam sustinebit vnusquisque gehenna: & similis culpæ rei similibus iungentur cruciandi.* Quid, quod quidam grauiore ad poenas sunt damnandi, quam ipsi demones? *Sicut*

Sicut homines beati quidem Angeliserunt gloriosiores.

Perora. Quare, 1. Psalm. 2. *Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore.* Item, *Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, & pereatis de via iusta, cum exarserit in breui iracundus.* 2. Valuit apud Niniuitas ad poenitentiam denunciatio futuræ euersionis: & minus posset apud nos poenæ ac metus damnationis? 3. Achab idololatra, & persecutor Prophetarum, audita ab Elia comminatione de interitu suæ domus, poenituit in sacco flens, &c. & gratiam obtinuit. 2. Reg. 21. 4. Quod igitur nauæ ad Ionam indormientem tempestati; idem ad vosego: Ion. 1. *Quid tu somno deprimeris? Surge, & inuoca Deum tuum, si forte cogitet Deus de nobis, & non pereamus.* Heu quam fragili in cymba vitæ ferimur? Eiciemur: Ergo prius surgamus, oremus, &c.

CONCIO QUARTA.

De infernali poena sensus.

Dives epulo, Luc. 16. *cum esset in tormētis: & vidit Abraham à longe: & Lazarum in sinu eius, clamans dixit: Crucior in hac flamma.* Vnius exemplum est omnium.

Cuius occasione nos

- I. *Pœnas esse infernales necesse est.*
- II. *De poena sensus.*
- III. *Qui possit in animas agere ignis infernalis.*

PARS I.

Pœnas esse infernales necesse est.

Sunt poena I. & premia post mortē. **A**Thei fuerint, qui infernales esse poenas negarint. 1. Greg. *Nam sicut beatitudo latificat: ita credi necesse est, quod in die exitus sui ignis improbos exurat.* 2. *Quid? Tot Sancti, Prophetæ, &c. tanta talia que de inferno finxissent? Eorum causa deuitandorū talia perpeti voluissent?* 2. Hier.

Epist. ad Pammach. An putamus, quod iocando Prophetæ predicent, ridendo loquantur Apostoli, Christus infantiliter comminetur? Sed iocī non sunt, vbi supplicia intercedunt: Si iocando passi sunt, credantur & iocando locuti.

II. Alexander Aphrodisæus Philosophus sic ad Antoninum Imp. argumentatur: *Si Deus post mortem non remuneret pios, puniretque impios; id fiet, quia Vel ignorat acta vitæ: Vel ad puniendum est impotens; Vel negligens: atque ita deficeret cum scientia, potentia, iustitia; ac proinde nec Deus foret.* Iterum S. Gregorius 3. Dial. c. 44. *Si falsum est, quod minatus est, vt ab iniustitia corrigeret: etiam falsa est pollicitus, vt ad iustitiam prouocaret: Sed quis hoc diceret, vel insanus præsumeret?* Quare. Mat. 25. *qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam: qui vero mala in ignem æternum.* *Aut Deus non est.*

PARS II.

De poena sensus.

POENA sensus existit damnatis ab igne, dæm. &c. hancque patiuntur geminam, ait Scotus 4. dist. 44. q. 2. In ipsa sua essentia spiritali intensissimam, ab igne ministro Dei. Et in animæ facultatibus singulis. Intellectus intelligens cur, quid, quomodo patiat, desperabit ob captiuitatem: voluntas furet ob calamitatem: memoria odit ob æternitatem.

Post iudicium item corpus patietur in partibus ac sensibus singulis: vt damnati clamare queant: Thren. 1. *O vos omnes, qui transitis per viam vitæ mortalis, attendite, & videte, si est dolor sicut dolor meus.* Vx! Deus Psalm. 87. *omnes fluctus iræ tuæ induxisti super me quoad omnes partes corporis ac animæ.*

Visus patitur tenebras. 1. Nam Iob 5. *Per diem incurrent tenebras.* 2. Psalm. 34. *Fiant viæ illorum tenebra.* 3. Psalm. 106. *Sedentes in tenebris & vmbra mortis, vinclos in mendicitate & ferro.* 4. Sap. 17. *Vinculis tenebra-*

CCCCC bra-